

باسمه تعالی

شیوه‌نامه هسته‌های استادمحور علمی - فرهنگی

مقدمه

در راستای اجرایی‌سازی اقدام‌های ۲-۱-۴، ۲-۲-۲ و ۲-۲-۹ از «سند راهبردی کشور در امور نخبگان» (مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی در سال ۱۳۹۱) و بر اساس ماده ۴ «آیین‌نامه پشتیبانی از فعالیت‌های علمی و فرهنگی دانشجویان مستعد تحصیلی کشور» (مصوب هیئت‌امنای بنیاد ملی نخبگان در تاریخ ۱۴۰۰/۱/۹)، به منظور راهبری و اثرگذاری در دانشجویان مستعد جدیدالورود دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در حوزه‌های مختلف علمی، فرهنگی و تربیتی و با هدف رشد و ارتقاء جامع و چند بعدی دانشجویان، بنیاد ملی نخبگان از تشکیل هسته‌های استادمحور علمی - فرهنگی که با محوریت یک استاد راهبر تشکیل می‌شود، پشتیبانی می‌کند.

ماده ۱: تعاریف

در این شیوه‌نامه، عنوان‌های اختصاری زیر، جایگزین عبارت‌های کامل آن‌ها می‌شود:

الف. بنیاد ملی: بنیاد ملی نخبگان؛

ب. بنیاد استانی: هر یک از بنیادهای نخبگان استان‌های کشور؛

ج. معاونت آینده‌سازان: معاونت مستعدان و آینده‌سازان بنیاد ملی و «معاون آینده‌سازان» به جای معاون مستعدان و آینده‌سازان

بنیاد ملی نخبگان؛

د. راهبر: هر یک از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی با درجه علمی استادیار به بالا که مسئولیت

اجرای طرح و راهبری را به عهده دارد؛

ه. دانشجو: دانشجویان مشغول به تحصیل در مقاطع کارشناسی و یا دکتری حرفه‌ای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی

وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و نیز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (حداکثر تا نیم‌سال چهارم)؛

و. شورای راهبری: شورای راهبری که ترکیب و شرح وظایف آن مطابق مفاد ماده ۳ این شیوه‌نامه تعریف شده است؛

ز. کارگروه استانی: کارگروه استانی که ترکیب و شرح وظایف آن مطابق مفاد ماده ۴ شیوه‌نامه مشخص شده است؛

ح. عضو هسته: دانشجویان تأیید شده برای همکاری در هسته؛

ط. هسته: گروه تشکیل شده شامل راهبر و اعضای هسته؛

ی. مؤسسه علمی: هریک از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، پژوهشی و فناوری کشور که مطابق ضوابط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا شورای عالی انقلاب فرهنگی، مشغول فعالیت هستند.

ک. برنامه جامع: برنامه جامع راهبری علمی، فرهنگی و تربیتی ویژه دانشجویان که توسط استاد راهبر پیشنهاد می‌شود.

ماده ۲: اهداف

اهداف اجرای این طرح عبارت است از:

- ۱-۲. شبکه‌سازی دانشجویان مستعد و اعضای هیئت علمی در حوزه‌های تخصصی حول فعالیت‌های نخبگانی؛
- ۲-۲. افزایش مهارت‌های اجتماعی و ایجاد حس خودباوری در دانشجویان مستعد جدیدالورود؛
- ۳-۲. توانمندسازی و مهارت‌افزایی دانشجویان مستعد جدیدالورود؛
- ۴-۲. هم‌افزایی، همگرایی و تقویت همکاری اعضای هیئت علمی و دانشجویان مستعد جدیدالورود؛
- ۵-۲. اثرگذاری اعضای هیئت علمی در مسیر تحصیلی و تربیتی دانشجویان.

ماده ۳: شورای راهبری

شورای راهبری این شیوه‌نامه با ترکیب و وظایف زیر تشکیل می‌شود:

۱-۳. ترکیب شورای راهبری

- الف. معاون آینده‌سازان به عنوان رئیس شورای راهبری؛
- ب. یکی از مدیران معاونت آینده‌سازان یا یکی از اشخاص دارای تجارب مرتبط (به انتخاب معاون آینده‌سازان) به عنوان دبیر شورای راهبری؛
- ج. یکی از رؤسای بنیادهای استانی؛
- د. دو تن از صاحب‌نظران عرصه علمی، فرهنگی و تربیتی؛

تبصره ۱: اعضای بندهای «ج» و «د» با پیشنهاد معاون آینده‌سازان و تأیید قائم‌مقام بنیاد ملی، به مدت یک سال، به عضویت شورای راهبری منصوب می‌شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

تبصره ۲: در موارد ضروری و با تشخیص رئیس شورای راهبری، امکان بهره‌مندی از تخصص سایر افراد صاحب‌نظر برای شورای راهبری وجود دارد.

تبصره ۳: معاون آینده‌سازان ناظر قراردادهای این شیوه‌نامه است که می‌تواند نظارت بر اجرای آن را به رؤسای بنیادهای استانی واگذار کند.

۳-۲. وظایف شورای راهبری

- الف. تبیین سیاست‌های بنیاد ملی در اجرای این شیوه‌نامه؛
- ب. تأیید فهرست نهایی اساتید راهبر و دانشگاه‌های منتخب در هر استان؛
- ج. نظارت بر اجرای شیوه‌نامه و بازنگری آن در صورت نیاز؛
- د. بررسی گزارش‌های دریافتی از کارگروه استانی؛
- هـ. تشخیص موارد خاص در اجرای شیوه‌نامه و تصمیم‌گیری درباره آن‌ها.

ماده ۴: کارگروه استانی

کارگروه استانی با ترکیب و وظایف زیر تشکیل می‌شود:

۴-۱. ترکیب کارگروه استانی

- الف. رئیس بنیاد نخبگان استان به عنوان رئیس کارگروه استانی؛
 - ب. دو تن از نمایندگان منتخب دانشگاه‌های مشارکت‌کننده در اجرای شیوه‌نامه (ترجیحاً معاون فرهنگی یا دانشجویی به پیشنهاد رئیس کارگروه استانی)؛
 - ج. دو تن از صاحب‌نظران عرصه علمی و تربیتی به پیشنهاد رئیس کارگروه استانی.
- تبصره ۱:** کارگروه استانی متشکل از پنج عضو است که اعضای بند «ب» و «ج» با پیشنهاد رئیس بنیاد استان و تأیید معاون آینده‌سازان، به مدت یک سال، به عضویت آن منصوب می‌شود و انتخاب مجدد وی بلامانع است.
- تبصره ۲:** در موارد ضروری و با تشخیص رئیس کارگروه استانی، امکان بهره‌مندی از تخصص سایر افراد صاحب‌نظر برای کارگروه استانی وجود دارد.

۴-۲. وظایف کارگروه استانی

- الف. احصای فهرست دانشگاه‌های برتر استان و اعضای هیئت علمی واجد شرایط (مطابق مفاد ماده ۵ شیوه‌نامه) بر اساس سهمیه هر استان و ارائه به شورای راهبری برای تأیید؛
- ب. دریافت و بررسی برنامه‌های اعضای هیئت علمی مرتبط با این شیوه‌نامه؛
- ج. برگزاری جلسات اولویت‌بندی برنامه‌های اعضای هیئت علمی داوطلب، انتخاب برنامه‌های برگزیده و تعیین اعتبار متناسب با برنامه؛
- د. بررسی گزارش‌های مکتوب سه ماهه از راهبران و نظارت بر حسن اجرای شیوه‌نامه؛
- هـ. ارسال گزارش و مستندات فعالیت‌های راهبر به معاونت آینده‌سازان و درخواست تخصیص اعتبار؛
- و. ارائه برنامه‌های پیشنهادی به راهبران برگزیده در راستای اهداف شیوه‌نامه؛
- ز. ارزیابی و پایش فعالیت‌های راهبران و اعضای هسته و ارسال گزارش نهایی به شورای راهبری.

ماده ۵: شرایط و وظایف راهبران

۱-۵. شرایط راهبر

- الف. عضو هیئت علمی و دارای حداقل مرتبه علمی استادیار؛
 - ب. دارای حسن سابقه و خوشنامی در مؤسسه علمی محل خدمت؛
 - ج. دارای تجربه کافی در حوزه تربیت، توانمندسازی و مهارت‌افزایی دانشجویان؛
 - د. توانمند در مدیریت فعالیت‌های گروهی دانشجویان؛
 - ه. دارای توانایی علمی مناسب و قابل توجه در زمینه تخصصی خود؛
 - و. متعهد و علاقه‌مند به مشارکت در تشکیل هسته.
- تبصره ۵:** راهبران برگزیده «طرح توسعه هسته‌های مسئله‌محور پژوهشی — فناورانه» در سال‌های قبل و اعضای هیئت علمی برگزیده طرح توسعه فعالیت‌های استادیاران جوان که علاقه‌مند به فعالیت در این شیوه‌نامه هستند، به تشخیص کارگروه استان در اولویت انتخاب قرار می‌گیرند.

۲-۵. وظایف راهبر

- الف. حداقل چهار ساعت فعالیت در هفته برای اجرای برنامه تأیید شده؛
- ب. ارسال چکیده برنامه جامع در موعد مقرر به منظور بررسی و تأیید کارگروه استانی؛
- ج. بررسی سوابق علمی متقاضیان، انتخاب و معرفی اعضای موردنظر به بنیاد استانی؛
- د. برگزاری جلسات حضوری با اعضا و تعیین نقش هر یک از آنان در هسته برای پیشبرد برنامه جامع تأیید شده (شامل مسئول برنامه‌های علمی، فرهنگی، مناسبت‌ها، کتابخوانی و مقاله‌خوانی، بازدیدها و عام‌المنفعه و...)
- ه. بررسی فعالیت‌های اعضا مبتنی بر نقش هر یک از آنان در برنامه جامع تأیید شده؛
- و. تقویت روحیه کار جمعی میان اعضای هسته؛
- ز. تشویق اعضای هسته به شرکت در کارگاه‌ها، بازدیدهای علمی - فرهنگی و دوره‌های آموزشی موردنیاز؛
- ح. تشویق و ترغیب اعضای هسته به شرکت در طرح‌های بنیاد ملی؛
- ط. ارائه گزارش مکتوب اجرای برنامه در بازه‌های سه ماهه مشتمل بر میزان و پیشرفت فعالیت‌های هسته و برنامه‌های پیش‌رو به کارگروه استانی؛
- ی. ارزیابی نهایی عملکرد هر یک از اعضا در طول فعالیت‌های هسته و اختصاص امتیاز به آنان.

ماده ۶: ویژگی‌های برنامه جامع

ارتباط راهبر و اعضای هسته بر محور یک برنامه جامع شکل می‌گیرد که باید دارای ویژگی‌های زیر باشد:

الف. در توانمندسازی و مهارت‌افزایی اعضای هسته مؤثر باشد؛

ب. ناظر بر پیشرفت همزمان علمی، فرهنگی و اجتماعی دانشجویان باشد؛

ج. در راستای توسعه مهارت‌های فردی دانشجویان باشد؛

د. قابلیت پیگیری و اجرا در طول مدت دوره را داشته باشد؛

ه. امکان بکارگیری و جذب دانشجویان سایر رشته‌های دانشکده یا سایر دانشگاه‌ها (نسبت به رشته استاد راهبر) را دارا باشد؛

و. ترجیحاً شامل برنامه‌هایی از قبیل بازدیدهای علمی - فرهنگی، حلقه‌های مطالعاتی، آشنایی با چشم‌انداز تحصیلی - شغلی و کسب و کارهای نوآورانه و... باشد.

ماده ۷: ویژگی‌های هسته و اعضای آن

تعداد اعضای هسته حداقل ۵ و حداکثر ۱۰ نفر است که با شرایط و وظایف زیر تشکیل می‌شود:

۱-۷. شرایط اعضای هسته

دانشجویان جدیدالورود هر یک از مؤسسات علمی در مقطع کارشناسی (دکتری حرفه‌ای) که حداکثر چهار نیمسال از سنوات تحصیلی آنان نگذشته باشد و دارای یکی از شرایط زیر باشند:

۱. دارندگان مدال‌های طلا، نقره، برنز یا دیپلم افتخار المپیادهای جهانی دانش‌آموزی (با معرفی باشگاه دانش‌پژوهان جوان)؛
۲. دارندگان مدال‌های طلا، نقره، برنز یا دیپلم افتخار المپیادهای ملی دانش‌آموزی (با معرفی باشگاه دانش‌پژوهان جوان)؛
۳. دارندگان رتبه‌های ۱ تا ۱۰۰۰ آزمون سراسری ورود به دانشگاه از دوره تحصیلی متوسطه در گروه‌های آموزشی علوم ریاضی و فنی، علوم تجربی و علوم انسانی) بر اساس سهمیه مناطق سه‌گانه (با معرفی سازمان سنجش آموزش کشور)؛
۴. دارندگان رتبه‌های ۱ تا ۱۰۰ کشوری در آزمون سراسری ورود به دانشگاه‌ها در گروه هنر و زبان‌های خارجی (با معرفی سازمان سنجش آموزش کشور)؛
۵. دارندگان رتبه‌های اول تا سوم بخش دانش‌آموزی جشنواره جوان خوارزمی (با معرفی دبیرخانه جشنواره خوارزمی)؛
۶. ده درصد رتبه‌های برتر ورودی هر یک از گروه‌های تحصیلی از آزمون سراسری به دانشگاه هر استان متناسب با سهمیه هر استان با تأیید شورای راهبری؛
۷. ده درصد برتر معدل هم‌رشته هم‌ورودی هر یک از رشته‌های تحصیلی دانشگاه یا دانشکده‌های برتر هر استان با تأیید شورای راهبری.

تبصره ۱: هر دانشجو صرفاً می‌تواند در یک هسته همکاری داشته باشد.

تبصره ۲: چنانچه در طول فعالیت هسته، نیاز به جذب عضو جدیدی باشد یا برگزیده‌ای از حضور و فعالیت در هسته انصراف دهد، راهبر می‌تواند در صورت نیاز، فرد دیگری را با رعایت مفاد شیوه‌نامه و با تأیید کارگروه استانی انتخاب کند.

۲-۷. وظایف اعضای هسته

شرح وظایف هر یک از اعضای هسته، از سوی راهبر تعیین می‌شود. تعهدات کلی اعضای هسته به شرح زیر است:

الف. هر عضو هسته با توجه به نظر راهبر، به طور متوسط ۲۰ ساعت در ماه، متعهد به همکاری با هسته است؛

ب. حضور اعضای هسته و ایفای نقش محوله به آنان در طول زمان اجرای برنامه‌های جامع راهبر الزامی است؛

ج. در صورتی که عضو برگزیده بخواهد از هسته خارج شود، ضروری است موضوع را از یک ماه قبل به راهبر اطلاع دهد.

ماده ۸: تسهیلات و پشتیبانی

با پیشنهاد کارگروه استانی و تأیید معاون آینده‌سازان، هسته، راهبر و اعضای هسته از تسهیلات و امتیازات زیر برخوردار می‌شوند:

۸-۱. تسهیلات ویژه هسته

الف. اعتبار نقدی به منظور اجرای برنامه جامع؛

ب. امکان بهره‌مندی از برنامه‌های فرهنگی بنیاد ملی؛

ج. ساخت و انتشار فیلم کوتاه برای معرفی و الگوسازی از فعالیت‌های هسته‌های برتر.

۸-۲. تسهیلات ویژه راهبر هسته

الف. اخذ امتیاز ویژه به منظور برخورداری از امکان راهبری در طرح هسته‌های مسئله‌محور علمی، پژوهشی و فناورانه؛

ب. اعطای گواهی همکاری با بنیاد ملی و درج نام استاد در شبکه همکاران بنیاد استانی؛

ج. اعطای تسهیلات علمی - فرهنگی به تناسب برنامه اجرا شده؛

د. اعطای لوح تقدیر و تندیس راهبر برگزیده با تأیید شورای راهبری.

۸-۳. تسهیلات ویژه اعضای هسته

الف. بهره‌مندی از برنامه حمایتی راهبر در طول یک سال تحصیلی؛

ب. لحاظ امتیاز برای بهره‌مندی از تسهیلات بنیاد ملی، بر اساس تأیید استاد راهبر و مقررات مرتبط؛

ج. اولویت در عضویت هسته‌های مسئله‌محور علمی، پژوهشی و فناورانه؛

تبصره ۱: میزان اعتبار بند «الف» بخش ۸-۱، بر اساس برنامه جامع توسط شورای راهبری تعیین و در اختیار استاد راهبر قرار می‌گیرد.

تبصره ۲: برای پیشبرد اهداف برنامه جامع، قرارداد همکاری میان معاون توسعه و مدیریت منابع بنیاد ملی، معاون آینده‌سازان یا رئیس بنیاد نخبگان استان (به عنوان ناظر قرارداد) و عضو هیئت علمی (به عنوان راهبر طرح) منعقد می‌شود.

تبصره ۳: پس از انعقاد قرارداد و اجرای مرحله اول (تعریف نقش اعضای هسته)، سی درصد از مبلغ کل قرارداد برای اجرای برنامه جامع در اختیار راهبر هسته قرار می‌گیرد، مابقی پرداخت‌ها، پس از ارزیابی گزارش اجرای برنامه و هزینه کرد اعتبار اولیه، بر اساس میزان رضایت از عملکرد راهبر با تأیید معاونت آینده‌سازان پرداخت خواهد شد.

ماده ۹: فرایند اجرا

برای اجرای این شیوه‌نامه گام‌های زیر اجرا می‌شود:

- ۱-۹. رئیس شورای راهبری، سالیانه سهمیه هر استان برای تشکیل هسته‌ها را اعلام می‌کند؛
- ۲-۹. بنیادهای استانی فهرست اساتید راهبر و دانشگاه‌های منتخب استان خود را به شورای راهبری ارسال می‌کنند؛
- ۳-۹. پس از تأیید شورای راهبری، بنیادهای استانی فهرست استادان منتخب را به واجدان شرایط (بر اساس ماده ۷ شیوه‌نامه) اعلام خواهند کرد؛
- ۴-۹. واجدان شرایط (بر اساس ماده ۷ شیوه‌نامه) از میان راهبران تأیید شده، راهبر موردنظر خود را با ذکر اولویت انتخاب می‌کنند؛
- ۵-۹. اساتید راهبر از میان دانشجویان متقاضی، افراد واجد شرایط را برای تشکیل هسته انتخاب و به بنیاد استانی معرفی می‌کنند؛
- ۶-۹. بنیادهای استانی سوابق متقاضیان منتخب را بررسی و برگزیدگان نهایی را معرفی می‌نمایند؛
- ۷-۹. راهبران برنامه جامع خود را به بنیاد استانی اعلام و کارگروه استانی، برنامه‌های دریافتی را اولویت‌بندی و پس از تأیید برای تخصیص اعتبار به شورای راهبری ارسال می‌کند؛
- ۸-۹. راهبران در بازه زمانی معین، گزارش عملکرد اجرای برنامه‌های هسته ذی‌ربط را به کارگروه استانی ارائه می‌کنند؛
- ۹-۹. رئیس کارگروه استانی بر اساس عملکرد اجرای برنامه‌های هر هسته، درخواست پرداخت هر مرحله از تسهیلات را به معاونت آینده‌سازان اعلام می‌کند؛

۱۰-۹. تسهیلات هسته، راهبر و اعضای هسته براساس مفاد شیوه نامه و قرارداد منعقد شده در اختیار آنان قرار خواهد گرفت؛

تبصره: شورای راهبری می‌تواند بر اساس نتایج ارزیابی، در صورت عملکرد نامناسب راهبر، در مورد ادامه فعالیت هسته تصمیم‌گیری کند.

ماده ۱۰: تفسیر مفاد و نظارت

شرح موارد مسکوت و تفسیر مفاد شیوه‌نامه، بر عهده معاون آینده‌سازان است. تشخیص و تصمیم‌گیری در مواردی که به تشخیص کارگروه استانی، موارد خاص شناخته می‌شوند بر عهده شورای راهبری است.

ماده ۱۱. تصویب و اجرا

این شیوه‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، یازده ماده و دوازده تبصره در تاریخ ۱۴۰۲/۱۰/۵ به تصویب قائم‌مقام بنیاد ملی نخبگان رسید و در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ اجرا می‌شود.

سیدسلیمان سیدافقهی
قائم‌مقام بنیاد ملی نخبگان